

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА
ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ

МИНИСТЕРСТВО
НА ОБРАЗОВАНИЕТО
И НАУКАТА

КН.НОИР.3.1.271114 - окончателен

УТВЪРЖДАВАМ:

ПРОФ. ТОДОР ТАНЕВ

*Председател на Комитета за
наблюдение на ОП НОИР*

Дата: **05.01.**.....20**15** г.

ПРОТОКОЛ № 1

от Първо заседание на Комитета за наблюдение на

Оперативна програма

„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г.

27 ноември 2014 г., гр. София, София Хотел Балкан

начало: 10:00 ч., край: 14:30 ч.

КН.НОИР.3.1.271114 - окончателен

ДНЕВЕН РЕД

Регистрация на участниците

Откриване на заседанието

Проф. Тодор Танев – министър на образованието и науката

т. 1 Проект на дневен ред – за одобрение

Представяне на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г. (ОП НОИР)

Проф. Николай Денков – заместник-министър на образованието и науката

т. 2 Проект на Вътрешни правила за работата на Комитета за наблюдение на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г. и проект на Кодекс на поведение – за одобрение

т. 3 Предложение за създаване на Подкомитет „Научни изследвания и технологично развитие“ и на тематични работни групи по предучилищно и училищно образование, по висше образование и по социално приобщаване чрез образование – за обсъждане

т. 4 Проект на Индикативна годишна работна програма на ОП НОИР за 2015 г. – за одобрение

т. 5 Комуникационен план на ОП НОИР – за одобрение

т. 6 Критерии за избор на операции по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ“ – за одобрение

т. 7 Други въпроси

Закриване на заседанието

КН.НОИР.3.1.271114 - окончателен

1. Откриване на заседанието

1. Г-н Иван Модев, главен директор на Главна дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми“ (ГД СФМОП), откри първото официално заседание на Комитета за наблюдение (КН) на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г. (ОП НОИР) и предостави думата на проф. Тодор Танев – министър на образованието и науката и председател на Комитета за наблюдение.

2. Проф. Тодор Танев приветства участниците с добре дошли на първото заседание на Комитета за наблюдение и сподели мнение за общата отговорност към програмирането и изпълнението на ОП НОИР по начин, гарантиращ осъществяването на най-важните реформи и решаване на натрупаните проблеми в системата на образованието. Проф. Танев отбеляза очакванията си за конструктивни заседания, водещи до постигането на ясни цели и резултати, и изрази увереността си в професионалната отговорност на Министерство на образованието и науката, в партньорство с представителите на държавните институции, органи на местното управление, социални партньори и неправителствени организации, че ще гарантира по най-прозрачен начин напредъка по изпълнението на ОП НОИР.

3. Г-н Иван Модев обяви, че регистрираните за участие членове на КН са 46 от общо 53 с право на глас, което прави първото заседание на Комитета за наблюдение редовно и легитимно за вземане на решения съгласно изисквания на чл. 16, ал. 4 от Постановление № 79 на Министерски съвет от 2014г.

2. Проект на дневен ред

4. Г-н Иван Модев предложи да се пристъпи към одобрение на проекта на дневен ред. Не бяха предоставени бележки и коментари по предложения дневен ред.

5. Предложения дневен ред се прие единодушно.

6. Г-н Иван Модев предостави думата на проф. Николай Денков – заместник-министър на образованието и науката.

Проф. Денков представи презентация на участниците в заседанието относно структурата на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г.

КН.НОИР.3.1.271114 - окончателен

3. Проект на Вътрешни правила за работата на Комитета за наблюдение на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г. и проект на Кодекс на поведение

7. Г-н Иван Модев отправи предложение да се премине към следващата точка от дневния ред – обсъждане на Вътрешните правила за работа на КН на ОП НОИР и приложения към тях Кодекс на поведение. Г-н Модев пристъпи към разглеждане на документа по раздели като направи анонс относно постъпилите преди заседанието писмени предложения от дирекция „Мониторинг на средствата от ЕС“ Централно координационно звено в Администрацията на Министерски съвет (АМС), както и от наблюдателя от Сдружение „Екофорум за устойчиво развитие“, което представлява групата юридически лица с нестопанска цел за общественополезна дейност (ЮЛНЦ за ОПД), работещи в сферата на младежта. Той увери, че техните бележки са отразени в рамките на текста на Вътрешните правила за работа и пое ангажимент да ги представи на участниците в заседанието в хода на разглеждане на съдържанието на документа.

8. Г-н Модев предложи за разглеждане Раздел I „Общи положения“ като представи предложението на дирекция „Мониторинг на средствата от ЕС“ Централно координационно звено в АМС, което бе към чл. 2, ал. 1 да бъде допълнително подчертано, че принцип при функционирането на КН е този на партньорство, включително в духа на Европейския кодекс на поведение за партньорство в рамките на Европейските структурни и инвестиционни фондове. Останалите участници в заседанието не отправиха коментари към съдържанието на този раздел. Предложението се прие.

9. Към Раздел II „Функции“ г-н Модев уточни, че дирекция „Мониторинг на средствата от ЕС“ Централно координационно звено в АМС е направила предложение в чл. 3, относно функциите на КН, да се добави допълнителна точка: „Наблюдава общия напредък по рамката за изпълнение на ОП НОИР, разглежда и одобрява предложения за разпределение на средствата между отделните приоритети на програмата“. Други предложения от участниците към този раздел не постъпиха. Предложението се прие.

10. Относно Раздел III „Състав“ беше отправено писмено предложение от Сдружение „Екофорум за устойчиво развитие“ за допълване на текста с категория „заместници на наблюдателите“ в Комитета за наблюдение. По препоръка на г-н Модев допълнението бе направено към чл. 24. Нямаше други коментари и предложението се прие.

11. Раздел IV „Председател“ и Раздел V „Секретариат“ се приеха без изменения по съдържанието.

12. При обсъждането на Раздел VI „Заседания“ г-н Деян Колев, представител на ЮЛНЦ за ОПД, работещи в сферата на социалното включване и интеграцията на малцинствени етнически групи и маргинализирани групи, направи предложение за допълване относно чл. 18, ал. 2. Според г-н Колев, членовете на КН с право на глас са представители на три страни – институции, социални партньори и неправителствените организации. Тъй като в случаите, когато не е възможно да се постигне общо съгласие, решенията се вземат с мнозинство от две трети от присъстващите членове с право на глас, а социалните партньори и неправителствени организации не притежават по една трета от гласовете при вземане на решение, г-н Колев

КН.НОИР.3.1.271114 - окончателен

изрази опасения, че решение теоретично може да бъде взето въпреки общо несъгласие от страна на неправителствените организации. С оглед на подобна възможност г-н Колев предложи да се добави вариант на текста към ал. 2, при който решение може да бъде отхвърлено, ако всички неправителствени организации и социални партньори гласуват против това решение.

13. Отношение към предложението бе взето от проф. Николай Денков, който прояви разбиране към опасенията на г-н Колев, но разясни, че подобно решение би създавало прецедент, който след това да излезе извън контрол. Проф. Денков поясни, че с Постановлението на Министерски съвет Комитетът за наблюдение е създаден като баланс на различни партньори и от тази гледна точка, ако всеки един от тези партньори, които са представени по определен начин на квотен принцип, поиска някакви специални права, това би създавало проблеми. Проф. Денков изрази мнение, че в демократична държава е неприемливо като постановка да се вземат решения, насочени срещу всички социални партньори. В следствие на тези причини той отправи друго предложение относно създаването на подкомитети на КН и тематични работни групи (ТРГ), където да могат да се обсъдят по същество всички въпроси, без да се променят правилата, които са приети като Общи правила за работа на КН. Проф. Денков оправи призив да не бъде променяна същността на правилата, но припомни, че дебатът е отворен.

14. Думата бе предоставена на г-н Стефан Хаджитодоров, научен секретар на Българска академия на науките, който подкрепи мнението на вносителите на Общите правила, с оглед на факта, че ОП НОИР е насочена преди всичко към академичния сектор и към средното образование. Г-н Хаджитодоров изрази опасения, че по мотивите и логиката на г-н Колев академичният сектор и представителите на средното образование също биха могли да изискат блокираща квота, поради което подкрепи вносителите текстът да остане такъв, какъвто е в момента.

15. Г-н Иван Модев подчерта, че механизмът за вземане на решение е дефиниран в ПМС № 79 от 10 април 2014 г. Въпреки изказаните становища, г-н Деян Колев не се отказа от своето предложение и то бе поставено на гласуване.

16. Предложението не се прие – присъстващи с право на глас 46, гласували „За“ – 6, „Въздържал се“ – 0, „Против“ – 40.

Други предложение относно съответния раздел не постъпиха.

17. При разглеждането на Раздел VII „Подкомитети“ г-н Модев подчерта, че съществува следваща точка от дневния ред относно предложение за създаване на Подкомитет „Научни изследвания и технологично развитие“ и на тематични работни групи по предучилищно и училищно образование, по висше образование и по социално приобщаване. Предложения и коментари от участниците в заседанието относно промяна в текста на документа не постъпиха.

18. Към съдържанието на Раздел VIII „Кодекс на поведение“ от Сдружение „Екофорум за устойчиво развитие“ бе отправено предварително писмено предложение за промяна в чл. 24, ал.1, както следва: „Членовете на Комитета за наблюдение, техните заместници, наблюдателите и техните заместници са отговорни за своите действия в това си качество“. Г-н Иван Модев представи промененото съдържание пред участниците в заседанието и предостави думата за други коментари и предложения.

КН.НОИР.З.1.271114 - окончателен

19 От дирекция „Мониторинг на средствата на ЕС“ Централно координационно звено в АМС бе представено писмено искане за допълнителна аргументация по отношение на декларацията за конфликт на интереси от гледна точка на това до колко е необходимо да се представят лични данни като Единен граждански номер (ЕГН).

Г-н Иван Модев взе отношение относно образца на декларацията за конфликт на интереси като подчерта, че тя не е част от Вътрешните правила за поведение. Г-н Модев разясни, че след предварителен анализ на постъпилото предложение голяма част от първоначално изискваните от членовете на Комитета за наблюдение лични данни са отпаднали от декларацията. Запазени са данни с ЕГН, което да позволи на Главна дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми“ в Министерство на образованието и науката, в качеството си на официално акредитиран оператор на лични данни, при необходимост да прави справка и/или проверка за наличие на конфликт на интереси. Други забележки и коментари не постъпиха и Раздел VIII бе приет.

Към допълнителните разпоредби не бяха постъпили предварителни писмени коментари и бележки. От участниците в заседанието също не бяха отправени допълнения и корекции към съдържанието на документа в тази част.

20. Предложените Вътрешните правила за поведение на Комитета за наблюдение на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г. бяха приети единодушно.

21. Г-н Иван Модев премина към приемане на Кодекса на поведение на Комитета за наблюдение на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г., който е неразделна част от Вътрешните правила (Приложение № 1).

22. Предложеният Кодекс на поведение на Комитета за наблюдение на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г. бе приет единодушно.

4.	Предложение за създаване на Подкомитет „Научни изследвания и технологично развитие“ и на тематични работни групи по предучилищно и училищно образование, по висше образование и по социално приобщаване чрез образование
----	---

23. Г-н Иван Модев даде думата на проф. Николай Денков относно създаване на Подкомитет „Научни изследвания и технологично развитие“ и на тематични работни групи по предучилищно и училищно образование, по висше образование и по социално приобщаване чрез образование. Проф. Денков отбеляза, че все още има известно недоверие в част от партньорите в процеса на вземане на решения и в състава на екипа в Министерство на образованието и науката. Той увери, че приемайки възможно най-добрите правила за съвместна работа, ще се направи опит да се разсее това недоверие. По тази линия проф. Денков разясни, че създавайки прецедент на специални квоти ще се тръгне в грешна посока, но заяви подкрепа към всички аргументи във връзка с търсенето на възможности за по-активен диалог и по-активно участие на всички партньори преди да се стигне до гласуване. Според него Комитетът за наблюдение, поради големия си състав и различните представители, не е мястото, в което

КН.НОИР.3.1.271114 - окончателен

експертно и по най-добрия начин могат да се обсъдят всички въпроси. В резултат на предварителна дискусия с г-н Деян Колев относно блокиращите квоти, проф. Денков отправи предложение към участниците в заседанието за създаване на два типа структури. Едната е Подкомитет за наблюдение „Наука и технологично развитие“, който по същество съответства на тематиката на Първа приоритетна ос ОП НОИР и на някои елементи, свързани с науката, във Втора приоритетна ос. Проф. Денков предложи създаване на подкомитет, защото в състава на Комитета за наблюдение има излъчени само четирима представители на академичните среди като титулярни представители от общо петдесет и трима членове с право на глас. Това, според проф. Денков, е силно непропорционално, както по отношение на финансирането, така и по отношение на тежестта на въпросите, които трябва да се обсъдят и да се подготвят като решения преди да влязат в Комитета за наблюдение. Проф. Денков уточни, че предложението за създаване на Подкомитета е възникнало в следствие от предварително обсъждане с Централното координационно звено на АМС, представено от г-жа Добринка Кръстева и нейния екип. Функцията на Подкомитета е преди съвещанията на Комитета за наблюдение да се запознае с всички възникнали въпроси, да успее да ги обсъди по най-добрия възможен начин и да влезе в дискусията на същинския Комитет за наблюдение с общо мнение, изразяващо достатъчно представително и адекватно мнението на академичните среди.

Проф. Денков припомни съдържанието на чл. 23 ал. 2 от Вътрешните правила за работа на Комитета за наблюдение, който гласи, че „наименованието, съставът и функциите на подкомитетите се определят с решението за създаването им“. Проф. Денков отправи призив към участниците на първото заседание на Комитета за наблюдение за принципна подкрепа, а не за взимане на решение за създаване на подкомитет, тъй като дефинирането по най-добрия начин на състава и функциите на този подкомитет изискват много внимателна подготовка.

24. Г-н Иван Модев предложи решението за гласуване Управляващият орган на ОП НОИР да инициира писмена процедура за създаване на постоянен Подкомитет „Научни изследвания и технологично развитие“, за одобрение на неговите функции, състав и вътрешни правила за работа.

Проф. Денков отправи молба към участниците в заседанието да дадат срок с адекватна продължителност за изработване на принцип за определяне на състава на Подкомитета и след като мине през писмена процедура, Подкомитетът да бъде свикан преди следващото заседание на Комитета за наблюдение.

25. Проф. Мартин Банов, представител на Селскостопанска академия, пожела да добави, че характера на проблемите, които ще се обсъждат от Подкомитета, определя необходимостта от включване в състава му и на представители на Министерство на земеделието и храните и на Министерство на финансите, поради възникнали въпроси и проблеми относно финансирането на научни изследвания в България. В противен случай решенията, взети на Подкомитета, ще бъдат оспорени при гласуване по време на заседание на Комитета за наблюдение.

26. Чл.-кор. проф. Николай Милошев, заместник-председател на Българска академия на науките, в качеството си на представител на академичната общност, приветства инициативата по създаването на Подкомитета. Според чл.-кор. проф. Милошев, в голяма степен ще бъдат изчистени известни неточности, които биха могли да се появят между различните представители и ще се улесни работата на Комитета за наблюдение.

КН.НОИР.3.1.271114 - окончателен

27. Г-жа Евгения Пеева, представител на групата ЮЛНЦ за ОПД, работещи в сферата на образованието и обучението, отправи запитване дали не съществува основание за някои от останалите планирани теми да се създадат подкомитети, а не тематични работни групи.

В отговор на този въпрос проф. Николай Денков разясни съществуването на качествена разлика в състава на Комитета за наблюдение от гледна точка на наука и от гледна точка въпросите на образованието. Науката, от гледна точка на същината на програмата, е изключително непредставена. От академичните среди в състава на Подкомитета ще влязат едва четирима представители от Комитета за наблюдение, а останалите ще са външни партньори и вече присъстващите социални партньори. По отношение на въпросите, свързани с образованието, проф. Денков счете, че те са добре представени в състава на Комитета за наблюдение и в този случай допълнителните външни членове няма да са преобладаващи. Поради тази разлика са предложени и двете форми – на подкомитет и на тематични работни групи, чийто състав количествено ще е идентичен и ще е в рамките на до двадесет човека. Проф. Денков увери, че не е подценена ролята на тематичните работни групи. Дейността им ще е идентична, но при тях основата ще бъдат хората, които са част от Комитета за наблюдение. Поради този факт предпочитаният вариант е да се сформират като тематични работни групи към Комитета за наблюдение.

28. Проф. Стефан Хаджитодоров изрази смущение относно големия брой членове на Подкомитета, уповавайки се на опита си, че повече от 15 членен състав е неработещ орган.

Във връзка с изказването на г-н Хаджитодоров, г-н Модев припомни, че по отношение на писмена процедура всеки един от членовете на комитета ще има възможност да представи свои бележки и коментари.

29. Поради липса на други изказвания, от страна на участниците в заседанието, се премина към приемането на решение Управляващият орган на Оперативна Програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ да инициира писмена процедура за създаване на постоянен Подкомитет „Научни изследвания и технологично развитие“, за одобрение на неговите функции, състав и вътрешни правила за работа.

Преди гласуването г-н Модев допълни, че трябва да се вземе предвид успешният завършек на преговорите с ЕК и одобряване на ОП НОИР, за да може да се съобрази съответният краен срок.

Проф. Денков представи две основателни причини да не се слага кратък срок за процедурата – продължителните преговори с ЕК и спецификата при определяне на състава и функциите на Подкомитетите.

30. Решението бе прието с общо съгласие.

31. Г-н Иван Модев представи второ решение, свързано с точка Четвърта от Дневния ред, Управляващият орган на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ да инициира създаване на тематични работни групи, както следва: за предучилищно и училищно образование, за висше образование и за социално приобщаване чрез образование.

32. Г-жа Евгения Пеева отправи запитване относно функционирането и състава на работните тематични групи и изказа опасение за конструктивното извършване на дейностите при определяне на състав по-голям от десет души.

КН.НОИР.3.1.271114 - окончателен

Проф. Денков увери, че ще бъде предоставено технологично време не само за получаване на писмени коментари от страна на членовете на Комитета за наблюдение, но и за провеждане на срещи с желаещите страни.

33. Г-н Модев предложи след поетия от заместник-председателя на Комитета за наблюдение проф. Денков ангажимент да се премине към гласуване на решението.

34. Решението бе прието с общо съгласие.

5. Проект на Индикативна годишна работна програма на ОП НОИР за 2015 г.

35. Г-н Иван Модев предостави думата на г-н Стоян Цонев, заместник-главен директор на Главна дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми“ на МОН.

36. Г-н Цонев представи на участниците в заседанието Индикативната годишна работна програма (ИГРП) на ОП НОИР за 2015 г чрез презентация.

37. Преди да даде думата за коментари по точка Четвърта от дневния ред г-н Иван Модев подчерта, че необходимостта от одобрение на ИГРП на оперативната програма е следствие на изискванията от ПМС № 79 от 2014 г. и допълни, че не случайно програмата е „индикативна“, тъй като ще претърпи значителни промени на база дискусиите, които ще се водят в Подкомитета и тематичните работни групи, както и в следствие на участието на представители на ЕК в Комитета за наблюдение след като оперативната програма бъде окончателно одобрена от службите на ЕК. Поради това, г-н Модев отправи апел към участниците в заседанието да не разглеждат подробно и детайлно операциите и техните дейности, преди да са утвърдени писмена процедура и методология за техническа и финансова оценка.

39. След въведението в дискусията думата бе дадена на г-жа Лидия Атева, представител на дирекция „Финанси на реалния сектор“ на Министерство на финансите. Г-жа Атева представи предложение по повод Приоритетна ос (ПО) 1 на ОП НОИР, в контекста на инициативата за създаване на подкомитет, да се разработи документ, който да аргументира позицията, изразена в ИГРП на ОП НОИР за 2015 г., по специфично към ПО 1, за приложимост на режима по държавните помощи. Тя поясни, че така заложените срокове за обявяване на процедурите в ИГРП на ОП НОИР за 2015 г. до голяма степен се влияят от режима за предоставяне на държавните помощи и съществува неяснота относно общия регламент за групово освобождаване и типа процедура, която ще бъде приложена съгласно законодателството за държавните помощи. Според г-жа Атева в случай на нужда от процедура на нотификация пред ЕК този процес би бил доста забавен чисто процедурно и решение може да се постанови в рамките на два до осемнадесет месеца. С цел повишаване на оперативността, тя препоръча да се изготви документ, разясняващ приложимостта на режима и правения ред от него. Респективно да се разработи и такава аргументация по отношение на ПО 2 и ПО 3, където не е приложим режима, с цел правна сигурност.

40. Г-н Деян Колев изрази притеснение относно ПО 2, където са представени само процедури за директно предоставяне, а част от предложените операции биха могли да бъдат успешно реализирани чрез конкурентен подбор. Според г-н Колев подобна практика на директно

КН.НОИР.3.1.271114 - окончателен

предоставяне ограничава използването на наличния човешкия ресурс и е лош политически знак, поради което би било по-подходящо ИГРП на ОП НОИР за 2015 г. да бъде одобрена на писмена процедура след като се вземат предвид коментари и бележки на членовете на Комитета за наблюдение.

41. Г-жа Евгения Пеева изрази съмнения относно процедурите, които надграждат предишни програми, проекти и инициативи на МОН, конкретно фокусирани върху училища, студенти и педагогически кадри, тъй като до сега не е представен конкретен анализ на резултатите от тези мерки.

42. Г-жа Емилияна Димитрова, представител на Национална агенция за професионално образование и обучение, изрази добрите си впечатления от съвместната работа с колегите от МОН по отношение на разработване на операциите, свързани с професионалното образование и обучение през следващия програмен период, тъй като операциите, включени в ИГРП на ОП НОИР за 2015 г., са важни за бъдещето на професионалното образование и ще окажат помощ за развитие на реформата в професионалното образование и обучение. От друга страна г-жа Димитрова подкрепи г-жа Евгения Пеева по отношение на подробния анализ на изпълнените досега операции. Според г-жа Димитрова съществува необходимост от допълнителни размишления върху заложените програми и политики като същите би било подходящо да се реализират чрез партньорството не само на МОН, а и на бизнеса.

43. Относно първия кръг предложения и изказвания проф. Николай Денков изрази удовлетворение от подхода в дискусиата и досегашните предложения, които очертаха рамките на ограниченията пред Програмата. Той припомни, че на заседанието се провежда предварително обсъждане и от гледна точка на логиката на развитие на процеса не се предполага да се приеме индикативна програма преди приемането на оперативна програма.

Проф. Денков апелира за продължаване на дискусиата и за отправяне на предложения от страна на членовете на Комитета за наблюдение както на заседанието, така и писмено след това. Всички възникнали въпроси ще бъдат обсъдени в тематичните работни групи и в Подкомитета. На следващо заседание, след приемане на Оперативната програма, ще се представи ИГРП на ОП НОИР за 2015 г. във вид, подходящ за гласуване и приемане.

44. Г-жа Светлана Дончева, представител на Българска стопанска камара (БСК), изказа мнение, че ИГРП на ОП НОИР за 2015 г. е твърде амбициозна поради големия брой стартиращи схеми през следващата календарна година и изрази съмнение относно капацитета на Управляващия орган като новосформиран орган без предишен опит от предходния програмен период. Г-жа Дончева сподели притеснението от страна на БСК от възможността толкова голям брой схеми да не бъдат осъществени изцяло или да не са с необходимото качество. Тя се присъедини към мнението на г-н Деян Колев относно ПО 2, споделяйки, че за БСК е недобра практика единствено МОН да е допустим Кандидат, което говори за тенденция на затвореност на оперативната програма и вътрешноведомствен характер. За г-жа Дончева капацитетът на неправителствените организации и социалните партньори е игнориран в този вариант на индикативна програма, поради което заяви, че от БСК ще направят предложение за промяна.

45. Г-н Иван Модев благодари за изказаните становища и информира присъстващите участници в заседанието, че от страна на Асоциация на индустриалния капитал в България също е депозирано становище, което споделя част от представените досега бележки.

КН.НОИР.3.1.271114 - окончателен

В тази връзка думата взе г-н Боян Бойчев, представител на Асоциация на индустриалния капитал в България, който пожела да допълни внесените от тяхна страна писмени бележки. Г-н Бойчев изрази смущение във връзка с презентацията относно ИГРП на ОП НОИР за 2015 г. като подчерта съществуването на голямо преразпределение на средствата в схемите с допустим кандидат МОН. Като пример посочи процедура „Студентски практики“, където би било подходящо социалните партньори да бъдат ясно посочени. Това би дало възможност те да допринесат за по-правилното изпълнение на операцията. Г-н Бойчев повдигна въпрос относно ПО 4 „Техническа помощ“ и факта, че бенефициент е Главна дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми“ в МОН.

В следствие на отправеното запитване г-н Стоян Цонев помоли за отлагане на въпроси и разяснения по Приоритетна ос четвърта, тъй като по дневен ред предстои обсъждане на Критерии за избор на операцията по ПО 4 „Техническа помощ“, където много по-подробно ще се разгледа тази приоритетна ос.

46. Г-н Бойчев отправи препоръка да се аргументира разпределението на сумите по конкретните процедури, поради факта, че липсата на подобна информация пречи на взимането на решение за ИГРП на ОП НОИР за 2015 г.

47. По повод на повдигнатите въпроси проф. Николай Денков сподели мнение, че не е достатъчно добре комуникиран смисълът на някои от представените термини. Той направи разяснение, че дори за бенефициент да е посочена една институция, както в случая МОН, това е свързано с начина на функциониране на дадената операция, а не с разпределението и използването на средствата. Много по-важни са целевите групи, които ще получат тези средства и услуги в най-широкия смисъл на думата. Проф. Денков заяви, че настъпилото терминологично объркване ще бъде изчистено на следващ етап, за да стане разбираемо разпределението на съответните суми, обосновката за конкретното дефиниране на операциите и целевите групи.

48. Г-н Стефан Хаджитодоров също се присъедини към мнението на колегите относно амбициозността и претенциозността на ИГРП на ОП НОИР за 2015 г, но прояви разбиране, че на предварително обсъждане толкова широка програма е нормално да бъде представена за дискусия и в следствие да бъде редуцирана. Г-н Хаджитодоров отправи предложение по въпроса с директното финансиране като бенефициент да е посочен МОН „в партньорство с“.

Г-жа Светлана Дончева, по повод на изказването на г-н Хаджитодоров, сподели, че не счита това решение за добра практика. Тя изрази опасение, че в подобен случай партньорът може да остане фиктивен и даде пример с проект за създаване на Система за признаване на неформално и самостоятелно придобити знания, умения и компетентности, разработена и тествана в рамките на проект „Нова възможност за моето бъдеще“, изпълняван от Министерството на образованието и науката и финансиран от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2007-2013 г., в който проект г-жа Дончева счита, че Българска стопанска камара са в ролята на формален партньор.

Г-н Хаджитодоров не се съгласи с изразеното от г-жа Дончева опасение за фиктивна роля на партньорите като припомни за добрата практика на работа между МОН и партньори от академичната общност.

КН.НОИР.3.1.271114 - окончателен

49. В рамките на обсъжданията г-н Иван Модев изрази убеждение в необходимостта да се направят изводи от предходния програмен период 2007-2013 г. и да се извлече най-доброто като практика. Той припомни, че основната идея на гласуването е дали участниците в заседанието намират някоя от посочените и представените операции за неприемлива и не трябва да бъде част от този план. След направеното уточнение не последваха други изказвания, становища и бележки.

49. Г-н Иван Модев предложи за решение Комитетът за наблюдение да одобри представената Индикативна годишна работна програма на ОП НОИР за 2015 г. като в допълнение към това решение влезе предложението на Министерство на финансите Управляващият орган да подготви анализ за приложимостта на режима на държавни помощи за съответните операции.

50. Предложението бе прието единодушно.

6. Комуникационен план на ОП НОИР

51. Преди началото на обсъждането по точка пет от дневния ред проф. Николай Денков помоли за извинение поради предстоящото си преждевременно напускане на заседанието заради служебна ангажираност и използва случая да отправи благодарност към членовете на предходните ръководни екипи на МОН участвали в разработването на ОП НОИР в лицето на г-жа Петя Евтимова и г-н Иван Кръстев. В този дух г-н Иван Модев благодари на предшестващите го директори на Главна дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми“, присъстващи на заседанието на Комитета за наблюдение. Г-н Модев сподели, че приемствеността е сигурен знак за гарантирането на развитие в ключови сфери като образованието, науката и социалното включване.

52. Относно последвалата точка от дневния ред бяха постъпили предварителни писмени предложения от Дирекция „Мониторинг на средствата от Европейския съюз“, които бяха отразени в представения Комуникационния план.

53. Г-н Иван Модев предостави думата на г-н Стоян Цонев, които запозна участниците в заседанието с Годишен план за действие в изпълнение на националната комуникационна стратегия на ОП НОИР чрез презентация.

54. По представения комуникационен план от страна на г-жа Вяра Василева-Ганчева, представител на групата на ЮЛНЦ за ОПД, работещи в сферата на екологията, възникна въпрос във връзка с провеждане на проучване от Централният информационен офис за информираността, оценките, очакванията и удовлетвореността на всяка една от целевите групи, тъй като такова проучване е извън дейностите, включени в комуникационния план.

В отговор на този въпрос г-н Цонев разясни, че в Националната комуникационна стратегия е разписано задължение за провеждане на подобно проучване от Централния информационен офис към Администрацията на Министерски съвет, поради което Управляващия орган ще се възползва от получените резултати при финализиране на съответното проучване и ще се вземе решение за необходимостта от провеждане на ново проучване за нуждите, идентифицирани от бенефициентите по програмата.

КН.НОИР.3.1.271114 - окончателен

55. Г-жа Евгения Пеева изрази мнение, че е необходимо да се представят на бенефициентите постигнати резултати по програмите и отпрати запитване относно съществуването на план за подобно представяне в Комуникационната стратегия.

В тази връзка Г-н Цонев уточни, че анализи и проучвания на нагласи и резултати от постигнатите проекти са залегнали в дейности, които са част от операциите по Приоритетна ос „Техническа помощ“, поради което в представянето на Комуникационния план е акцентирано върху конкретни комуникационни дейности по информация и публичност. Г-н Цонев потвърди, че подобни анализи са изключително необходими и увери, че ще бъдат направени от Управляващия орган и ще залегнат в дейностите, които ще се изпълняват по ос „Техническа помощ“ от Управляващия орган.

В допълнение г-н Модев уточни, че с оглед осъществяването на мониторинг по изпълнението на проектите, ежесечно постъпват анализи по отношение на проведени анкети на участниците в проектите, както и на партньорите по съответните проекти, поради което се очаква финализиране на резултатите през месец юли 2015 г. по схемите, осъществявани по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2007-2013 г.

55. Решението за одобрение на предложения Комуникационен план на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за 2015 г. бе поставено на гласуване.

56. Предложението се прие с общо съгласие..

7. Критерии за избор на операции по Приоритетна ос 4 Техническа помощ

57. Във връзка с постъпили предложения и коментари по точка седем „Критерии за избор на операции по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ“ от страна на Министерство на финансите и Министерство на труда и социалната политика, г-н Иван Модев отбеляза, че има нанесени корекции и покани г-н Стоян Цонев да представи накратко критериите.

58. След запознаването на участниците в заседанието с Критерии за избор на операции по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ“ и нанесените по тях корекции г-н Модев информира членовете на Комитета за наблюдение, че в процеса на преговорите с представители на ЕК е постигнато съгласие по така предложените от страна на Управляващия орган критерии.

59. Думата бе предоставена на г-н Николай Карамихов, представител на групата ЮЛНЦ за ОПД, работещи в сферата на културата. Г-н Карамихов помоли за разяснение относно допустимите дейности, по които единственият посочен бенефициент е УО - МОН, въпреки че се говори за укрепване капацитета и на бенефициентите.

Г-н Стоян Цонев разясни, че въпросът е повдигнат поради съдържанието на текста в точка 2 „Специфични критерии за допустимост“ – „допустими бенефициенти: Управляващият орган на Оперативната програма“. Той обясни, че начинът на формулировка на дейностите е продиктуван от желанието те да звучат максимално общо и широко, за да може в рамките на тези формулировка да бъдат изпълнявани голям брой поддейности към тях, които да бъдат допустими. Допустимият бенефициент като формулировка е организацията, която ще

КН.НОИР.3.1.271114 - окончателен

кандидатства по т. нар. процедура за бюджетна линия, ще разпише финансов план, ще изпълнява тези дейности и ще ги отчита за верификация и сертификация пред Национален фонд. Поради този факт няма друг възможен кандидат, който да бъде конкретно отговорен за изпълнението на тези дейности освен УО. От друга страна, получателите на ползите, които ще бъдат произведени от УО в рамките на тези дейности, са много по широк кръг от лица и организации и са посочени в допустими целеви групи. В тези целеви групи влизат освен служителите на УО и всички допустими бенефициенти по всяка една от трите основни приоритетни оси на програмата.

60. За г-н Карамихов даденото разяснение не бе достатъчно убедително, имайки предвид как при разработване на Оперативна програма „Добро управление“ е повдигнат въпросът за лошия пример на Оперативна програма „Административен капацитет“ (ОПАК) относно изразходване на средства за подобряване капацитета на администрацията. Според г-н Карамихов след като допустима целева група са експерти и университети би трябвало да съществуват дейности, отправени към тази целева група и подобряващи нейния капацитет.

Коментар относно изказаното мнение направи г-н Модев, който уточни, че по регламент техническата помощ, предоставена по програмата, е преди всичко за подкрепа на дейности, свързани с надграждане административния капацитет на Управляващия орган, както и повишаване уменията на бенефициентите за управление и отчитане на проекти по програмата. В този смисъл отговорността за изпълнението на ПО 4 „Техническа помощ“ е преди всичко на Управляващия орган (в случая Главна дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми“). Имайки предвид опита от ОПАК, г-н Модев счита, че така заложените дейности към момента в Критериите за избор на операция покриват и тези рискове, които г-н Карамихов изтъкна. Г-н Модев потвърди, че в правомощията на Комитета за наблюдение на по-късен етап, в случай че има дейности, които не се изпълняват или по някаква причина са подценени при разработване на проекта, Комитетът за наблюдение има право на допълнения.

61 Г-жа Вира Василева-Ганчева, представител на групата на ЮЛНЦ за ОПД, работещи в сферата на екологията, подкрепи г-н Карамихов, заявявайки, че не е редно единственият допустим бенефициент да бъде УО, поради факта, че е необходимо да бъде укрепен капацитета не само на Управляващия орган, но и на бенефициентите, кандидатстващи по новата оперативна програма.

Във връзка с допълнението на г-жа Ганчева, г-н Цонев направи уточнение, че дейностите по укрепване на капацитета на различни бенефициенти, могат да залегнат и да бъдат разписвани в рамките на техните предложения за проекти по другите приоритетни оси. Той подчерта, че в Приоритетна ос 4 „Техническа помощ“ е включено подобряване на уменията на бенефициентите за управление и отчитане на проекти по програмата, които ще бъдат повишени чрез извършване на всички дейности, за които отговорен е УО. Мотивът на УО да не се навлиза в конкретика при разписване на дейностите е свързан с повишаване на възможността за разписване на поддейности при разработване на финансов план по процедура за бюджетна линия.

62. Други коментари и въпроси относно Критерии за избор на операции по Приоритетна ос 4 Техническа помощ от страна на участниците в заседанието не постъпиха. Г-н Иван Модев предложи за гласуване следното решение:

КН.НОИР.3.1.271114 - окончателен

– „Комитетът за наблюдение на ОП НОИР одобрява представените Критерии за избор на операции по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ“ с всички представени наблюдения в хода на изложението“.

63. Решението се прие с обикновено мнозинство – присъстващи с право на глас 45, гласували „За“ – 43, гласували „Против“ – 0, гласували „Въздържал се“ – 2.

8. Други въпроси

64. Г-н Модев отправи призив към участниците в заседанието за изказвания и становища по теми, които не са включени в дневния ред.

65. Думата бе дадена на г-н Николай Найденов, представител на дирекция „Мониторинг на средствата от ЕС“ Централно координационно звено в АМС. Г-н Найденов запозна членовете на Комитета за наблюдение с важно уточнение. Преди да се премине към одобрение на конкретни критерии за избор на операции, Комитетът за наблюдение трябва да съгласува и одобри една обща методология и общи критерии за избор на операции, на които би следвало да отговарят и да са в синхрон с тях всички останали бъдещи критерии за избор на отделни проекти. Той отправи предложение към УО и към членовете на Комитета на следващото заседание и при работата на тематичните работни групи да се обърне внимание на тази методология и общи критерии, след което да започне обсъждане на отделните проекти. Г-н Найденов отбеляза, че в общата методология трябва да се включи решение за процедиране с т. нар. системни проекти и партньорството по отношение на проектите.

66. Г-н Модев, поради изключителна важност на поставения въпрос, предложи на вниманието на членовете на Комитета за наблюдение решение, с което Управляващият орган да представи за обсъждане и одобрение примерна методология за техническа и финансова оценка на проектни предложения, както и критерии за оценка на качеството по реда на писмена процедура.

67. Г-жа Лидия Атева подкрепи предложението и в контекста на предходното решение поясни, че именно в тази методология ще влязат и механизмите, касаещи правилата по държавните помощи и помоли решението да се допълни с анализ за приложимост на държавните помощи.

68. Други допълнения и коментари не бяха отправени. Г-н Модев подложи на гласуване така предложеното проекто-решение.

69. Предложението се прие с общо съгласие.

70. Въпроси и предложения в рамките на тази точка не постъпиха.

КН.НОИР.3.1.271114 - окончателен

9. Закриване на заседанието

71. Г-н Иван Модев използва случая да напомни на членовете на комитета да представят попълнени декларация за безпристрастност и поверителност и декларация за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси, които получиха в началото на заседанието. След което благодари за проявеното търпение и разбиране, както и за конструктивното отношение по време на обсъждането и закри заседанието.

КН.НОИР.3.1.271114 - окончателен

РЕШЕНИЯ:

1. КН одобри предложения на заседанието Дневен ред (абзац 4-5).
2. КН одобри Вътрешни правила за работата на Комитета за наблюдение на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г. (абзац 7-20) като са взети предвид следните бележки:
  - към чл. 2, ал. 1 допълнително се подчертава, че принцип при функционирането на КН е този на партньорство, включително в духа на Европейския кодекс на поведение за партньорство в рамките на Европейските структурни и инвестиционни фондове;
  - в чл. 3 се добавя допълнителна точка: „Наблюдава общия напредък по рамката за изпълнение на ОП НОИР, разглежда и одобрява предложения за разпределение на средствата между отделните приоритети на програмата“;
  - към чл. 24 се допълва категория „заместници на наблюдателите“.
3. КН одобри Кодекс на поведение без забележки (абзац 21-22).
4. КН прие Управляващият орган на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г. да инициира писмена процедура за създаването на постоянен Подкомитет „Научни изследвания и технологично развитие“, за одобрение на неговите функции, състав и вътрешни правила за работа (абзац 23-30).
5. КН прие Управляващия орган на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г. да инициира създаване на тематични работни групи, както следва: за предучилищно и училищно образование, за висше образование и за социално приобщаване чрез образование (абзац 31-34).
6. КН прие представената Индикативна годишна работна програма на ОП НОИР за 2015 г. (абзац 34-50) със следната бележка:
  - Управляващия орган да подготви анализ за приложимостта на режима на държавни помощи за съответните операции.
7. КН прие Комуникационен план на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за 2015 г. (абзац 51-56).
8. КН прие Критериите за избор на операции по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ“, с представените промени в хода на изложението (абзац 57-63).
9. Управляващия орган по реда на писмена процедура да представи за обсъждане и одобрение примерна методология за техническа и финансова оценка на проектни предложения, както и критерии за оценка на качеството (абзац 64-69).

КН.НОИР.3.1.271114 - окончателен

Приложение 1

*Списък на лицата, участвали с представяне или с коментари по дневния ред
(по азбучен ред на изказалите се)*

Име и презиме	Институция/ организация/ програма
Боян Бойчев	Асоциация на индустриалния капитал в България
Вяра Василева	Групата юридически лица с нестопанска цел за общественополезна дейност, работещи в сферата на екологията
Деян Колев	Групата юридически лица с нестопанска цел за общественополезна дейност, работещи в сферата на социалното включване и интеграцията на малцинствени етнически групи и маргинализирани групи
Евгения Пеева	Групата юридически лица с нестопанска цел за общественополезна дейност, работещи в сферата на образованието и обучението
Емилияна Димитрова	Национална агенция за професионално образование и обучение
Иван Модев	Главна дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми“ на Министерство на образованието и науката
Лидия Атева	Дирекция „Финанси на реалния сектор“ на Министерство на финансите
Мартин Банов	Селскостопанска академия
Николай Денков	Министерство на образованието и науката
Николай Карамихов	Групата юридически лица с нестопанска цел за общественополезна дейност, работещи в сферата на културата
Николай Милошев	Българска академия на науките
Николай Найденов	Централно координационно звено в АМС
Светлана Дончева	Българска стопанска камара
Стефан Хаджитодоров	Българска академия на науките
Стоян Цонев	Главна дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми“ на Министерство на образованието и науката
Таня Станчовска	Групата юридически лица с нестопанска цел за общественополезна дейност, работещи в сферата на младежта
Тодор Танев	Министерство на образованието и науката

КН.НОИР.3.1.271114 - окончателен

Приложение 2

Присъствен списък на членове, наблюдатели и техни заместници в КН

Институция/ организация/програма	Представител
Министерство на образованието и науката	Проф. Тодор Танев
	Проф. Николай Денков
Министерство на регионалното развитие Управляващия орган на Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 г.	Аница Русева
Министерство на труда и социалната политика Управляващия орган на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 г.	Гергана Колешанска-Дамянова
Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията Управляващ орган на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014-2020 г.	Нина Беленска-Начевска
Министерство на икономиката Управляващ орган на Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 г.	Людмила Тозева
Министерство на финансите Управляващия орган на Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г.	Теодора Йосифова
Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури Управляващ орган на Програмата за морско дело и рибарство 2014-2020 г.	Красимира Данкова

КН.НОИР.3.1.271114 - окончателен

Министерство на земеделието и храните Програма за развитие на селските райони	Анета Иванова
Министерство на образованието и науката Управляващ орган на оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г.	Иван Модев
	Стоян Цонев
	Паулина Милева
	Методий Киров
Комисията за защита от дискриминация	Николета Сивова
Държавен фонд „Земеделие“	Искра Боцева
Администрацията на Министерски съвет Дирекция „Икономическа и социална политика“	Евгения Личева
Администрацията на Министерски съвет Дирекция „Координация по въпросите на Европейския съюз“	Валентина Стоянова
Администрацията на Министерски съвет Дирекция „Мониторинг на средствата от ЕС“, Централното координационно звено	Николай Найденов
Министерство на финансите Дирекция „Финанси на реалния сектор“	Лидия Атева
Националният съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси	Росица Иванова
	Ахавни Топакбашиян
	Даниела Николова
Национален статистически институт	Елена Цанкова
Министерство на младежта и спорта	Александър Нейчев

КН.НОИР.3.1.271114 - окончателен

Държавна агенция за закрила на детето	Цветелина Кьосева
Българска академия на науките	проф. Стефан Хаджитодоров
Селскостопанска академия	проф. Мартин Банов
Съвет на ректорите на висшите училища в България	проф. д.ф.н. Генка Петрова-Ташкова
Национална агенция за професионално образование и обучение	Емилияна Димитрова
Националната агенция за оценяване и акредитация	проф. д. и. н. Вера Бонева
Центъра за контрол и оценка на качеството на училищното образование	Светла Петрова
Центъра за информационно осигуряване на образованието	Анна Петрова
Центъра за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства	Лиляна Ковачева
Национален институт за обучение и квалификация в системата на образованието	Жасмина Александрова-Стойкова
	Владимир Шулев
Националния център за информация и документация	Вержиния Цанкова
Центъра за развитие на човешките ресурси	Вася Ликова-Арсенова

КН.НОИР.3.1.271114 - окончателен

Национално сдружение на общините в Република България	Елена Даракчиева
Регионален съвет за развитие – Северозападен район	Илияна Филипова
Регионален съвет за развитие – район Югозападен	Бойка Павлова
Българска търговско-промишлена палата	Маргарита Дамянова
Националният съвет на Асоциация на индустриалния капитал в България	доц. Борислав Великов
Българска стопанска камара	Светлана Дончева
Конфедерация на независимите синдикати в България	доц. Лиляна Вълчева
Конфедерация на труда „Подкрепа”	Ана Добрева
Национален съвет за интеграция на хората с увреждания	Веска Събева
	Мария Кръстева
Българска академия на науките, представител на академичната общност	чл.-кор. проф. Николай Милошев
Представител на групата юридически лица с нестопанска цел за общественополезна дейност (ЮЛНЦ за ОПД), работещи в сферата на социалното включване и интеграцията на малцинствени етнически групи и на маргинализирани групи	Деян Колев
Представител на групата ЮЛНЦ за ОПД, работещи в сферата на екологията	Вяра Василева
	Емилия Петрова

КН.НОИР.3.1.271114 - окончателен

Представител на групата ЮЛНЦ за ОПД, работещи в сферата на образованието и обучението	Калоян Дамянов
	Илияна Русева-Захариева
Представител на групата ЮЛНЦ за ОПД, работещи в сферата на научно-изследователската и развойната дейност	Даниела Чонкова
	чл.-кор. Иван Илчев
Представител на групата ЮЛНЦ за ОПД, работещи в сферата на културата	Николай Карамихов
Представител на групата ЮЛНЦ за ОПД, работещи в сферата на младежта	Людмил Живков
Изпълнителна агенция „Одит на средствата от Европейския съюз“	Христо Парашкевов
Министерството на земеделието и храните Отдел „Наблюдение, координация и контрол на Разплащателната агенция“ на	Нели Москова
Министерство на финансите Дирекция „Национален фонд“	Диана Маринова
Представител на групата ЮЛНЦ за ОПД, работещи в сферата на образованието и обучението	Евгения Пеева
Представител на групата ЮЛНЦ за ОПД, работещи в сферата на предоставянето на информационни услуги	Гергана Андреева
Представител на групата ЮЛНЦ за ОПД, работещи в сферата на младежта	Таня Станчовска
Представител на групата ЮЛНЦ за ОПД, работещи в сферата на човешките и гражданските права и свободи	Милена Николова